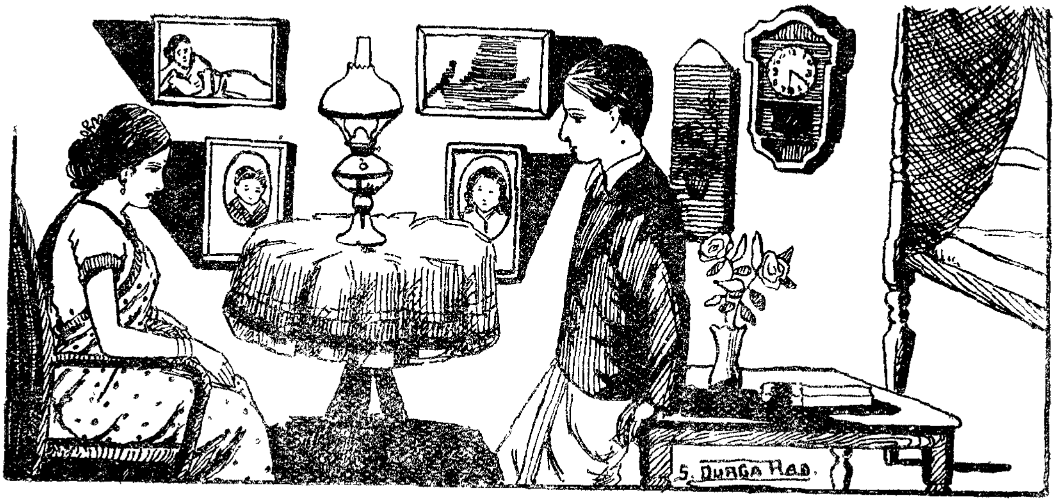

ఛాయామూర్తి ప్రతీకారము

౧

గదిలోవున్న మేజాబల్లపైపెట్టిన లాంతరు ప్రకాశమానంగా వెలుగుతోంది. గోడలపై తగిల్చిన చిత్రపటాలు, మైనామేపులు, లీల కుట్టినపూలుపటాలు మిలమిలా మెఱయుచున్నవి. ఒక్క గడియారము చేస్తోవున్న సవ్వడితప్ప అంతా ప్రశాంతమయం.

ఆ గదిలోవున్న పేముకుర్చీలో నిశ్చలంగా కూచుంది లీలాదేవి. ఎదురుగుండా బల్లకానుకుని లీలాదేవి విలోల నీరజనేత్రాలలోకి చూస్తోనుంచున్నాడు వెంకట్రావు.

లీల నీరవయై యోచనాముద్రలో మునిగిపోయింది. ఏ భావతరంగమో నైశ్చల్యత సడల్చింది, లలితగాత్రం చిరుగాలికిమల్లే కంపించుట మొదలుపెట్టింది. సుందర సమున్నతవక్షం సముద్రతరంగంవలె లేస్తో పడుతోంది అప్పుడు వెంకట్రావు లీలా, ఏమంటావు త్వరగా చెప్పు మరీ, అన్నాడు; దానికి లీలాదేవి సమాధానం చెప్పలేక వెక్కి వెక్కి ఏడువనారంభించింది. ఎగుపులువచ్చాయి. ఆమె హృదయంలో పెద్దతుపాను రేగింది.

తత్క్షణం వెంకట్రావు ఆమెను దగ్గరకు లాక్కొని గట్టిగా తనవక్షాని కదుముకొని ఆమెకళ్ళమీద, కపోలములమీద, ముద్దుమొగముమీద చుంబించి నీలాలక సముదాయము సరిచేస్తో 'ఛా! ఏమిటి లీలా! యీవెత్తి నీకు,' అన్నాడు.

లీలాదేవి

(కన్నీరు తుడుచుకొంటూ) ఎల్లారాను నీతోటి నన్నే ఆధారంగా పెట్టుకొని జీవిస్తోవున్న తండ్రిగార్ని వదిలేసి, తల్లిపోయినదుఃఖం అసలే ఎఱగను, నాభర్త ప్రాజ్ఞత రానప్పుడే పోయాడు కనుక ఆబాధ అసలే లేదు, కాని? ఈయన్ని - మానాన్నే - ఏలా విడవను, ఆ మాటతలచుకొంటేనే ఏడుపొస్తోంది, ఎల్లా-

వెంకట్రావు

లీలా! ఏమిటావెఱ్ఱి, నిన్న ఆయనమాటలు విన్నావు కాదూ. నన్నిగుమ్మంలోకి రావద్దన్నాడా? నిన్నువిడిచి నేను బతగ్గలనా? తప్పదు లీలా! నువ్వు నాతోరాక తప్పదు. నేనే భర్తనైతే వస్తావా రావామరీ. అప్పుడు మీనాన్నమాట వింటావా?

లీలాదేవి

వస్తే నన్నుతప్పకుండా వితంతువివాహం చేసికొంటావా?

వెంకట్రావు

ఆ? తప్పకుండా!

లీలాదేవి

అల్లా అని చేతిలో చేయివెయ్యి.

వెంకట్రావు 'ఇదిగో దైవంతోడు,' అని చేతిలో చేయివేసి 'ఇంకరామరి తెల్లారుతోంది' అని ఆమె చేయి పట్టుకొని తీసికొని పోవనారంభించాడు. ఇద్దరు వడి వడిగా చీకటిలో లీనంఅయ్యారు.

౨

రామనాథం లీలాదేవితండ్రి. ఆయన కిప్పుడు స్పృహలేదు. సన్నిపాతజ్వరం, అపస్మారం ఎక్కువగా వుంది. కంఠంలో శ్లేష్మం, కళ్ళలో యెఱుపు, సర్వాంగాల్లో శైతల్యం వచ్చినవి.

వైద్యుడు వచ్చిచూసి 'నాడీ స్థానం తప్పింది. ఆశ లే'దనిచెప్పి వెళ్ళిపోయాడు. విశ్వాసపాత్రుడు ఒక్క నౌఖరుమాత్రమే అక్కడవున్నాడు.

పాపం రామనాథానికి కూతురుసంగతి తెలిసాక ఆ మరునాడునుంచి మతిపోయింది, నిద్రచెడింది, ఆహారం లేదు, జ్వరంపట్టుకుంది, చూచేవాళ్ళు లేరు, చివరకి విషమించింది.

అచుట్టుప్రక్కలవాళ్ళంతా జాలిపడి ప్రతిరోజూ వచ్చి చూచిపోయేవాళ్ళు వైద్యుణ్ణి నియమించారు.అవసానదశకి నౌఖరే గతయ్యాడు. భార్యాపుత్రులు మునుపే లేరు. నమ్మి,డబ్బిచ్చి, చదువు చెప్పించి ఆశ్రయ మిచ్చినందుకు దూరపుబంధువుడైన వెంకట్రా వల్లా చేసాడు. కన్నకూతురే మోసగించింది.

సాయంకాల మవుసరికి రామనాథానికి శ్లేష్మం తీవ్రంగా లేచింది, దోరాటన. కళ్ళకిమూతలేదు. పైచూపే. మధ్యమధ్య 'లీలా, వెంకట్రావూ' అని భయంకరమైన కేకలు : చుట్టూప్రక్కల వాళ్ళంతా చేరారు. నాభివఱకూ శరీరం కట్టె అయిపోయింది

సమానవాయువు పెద్దశ్వాసతో లేచింది, తల గిరగిర తిరిగిపోయింది. వెంకట్రావుఅని భూలోకంలోంచి పరలోకందాక చొచ్చుకుపోయే ఒక్క పెద్ద వికృతరావంతో ముసలివాడిహంస యెగిరిపోయింది.

౩

అలసవిలాససుందరవదనంతో లీల కూచుంది. ఆమె పాండురముఖంలో స్త్రీజీవనంలో మార్పుదశ సూచించే మాత్పురేఖలు కనపడుతూన్నవి. కాని, అవి విషాదమేఘచ్ఛాయలలో అంతర్హితములైన శశిరేఖాసమూహాలు.

అంతలో వెంకట్రావు అక్కడికివచ్చాడు. అతన్ని చూచి లీల మౌనంగా సమీపించింది, అప్పుడు

వెంకట్రావు

ఏమి లీలా ! అల్లావున్నావు ?

లీలాదేవి

మీ రిల్లా కాలయాపన చేయడం నాకు చాలా అనుమానంగావుంది. నాతండ్రికి దూరంచేసి యింతదూరం తీసికొనివచ్చారు. నన్ను వివాహంచేసికొంటానని నమ్మించి ఎన్నిసార్లు చెప్పినా ఆమాటకి తగిన సమాధానం చెప్పరు. ఇది బాగాలేదు. మీరేదోవకటి యీవేళ తేల్చివేయాలి. ఇప్పుడు నేను వట్టిమనిషినికాను.

వెంకట్రావు

ఓహో, అల్లాగా (అని నవ్వుకొన్నాడు.)

లీలాదేవి (కోపంతో)

నా కీవెకిలినవ్వుతో పనిలేదు. ఇంక మోసము పనికిరాదు, నిష్కర్షగా చెప్పండి.

వెంకట్రావు

లీలా! నా కిదివరకే వివాహం అయిపోయింది.ఆపిల్ల కొలదిరోజులలో నే కాపరానికి వస్తుంది. నీవు నా ప్రణయినివి. నీవుకూడా ఆపాడువివాహబంధంలో తగులుకొనడం మంచిదికాదు, లీలా !

లీలాదేవి (కోపోద్రేకంతో)

ఛీ దొంగా? నన్నెంత ద్రోహంచేసావు. ఇహపరాలు రెంటికీచెడగొట్టావే? నన్నెవూతకత్తిగా నమ్మన వృద్ధుని విడచివచ్చానే?

వెంకట్రావు

పోనీ మరలపోరాదా? ఆయన దగ్గరికి.

లీలాదేవి (కన్నీళ్ళతో)

ఓ మూర్ఖుడా! నిన్నునమ్మి ప్రేమించుటచేత యింత పని జరిగింది. నిన్ను స్వేచ్ఛగా పునర్వివాహం గావించుకొని తర్వాత తండ్రిగారిని కలిసికొని క్షమాభిక్ష లేడుకొందామనుకొన్నాను. దీనికి తగినఫల మాపరలోకంలో అనుభవిస్తావు. నా తండ్రి గతించినట్లుగా నాకు

తోస్తోంది. ఒక్కసారి ఆయన కాళ్ళమీదపడి యీ పాడుపంకిలదేహం విడుస్తా.'

ఇట్లని ఆమె విసవిస నడచిపోయింది.

౪

రాత్రి రెండవయామము జరుగుతోంది. వెంకట్రావు పరున్న దోమతెఱమంచ మల్లలాడిపోయింది. అతడు మెలకువవచ్చి కనులు తెఱచిచూచాడు.

ఎదురుగుండా నిలబడ్డాడు రామనాథము. నేత్రగోళాలు అగ్నిజ్వాలలు కురుస్తున్నాయి, పాపం వెంకట్రావు స్తంభించిపోయాడు.

అప్పుడాముసలి రామనాథము తలవూపుచు 'ఓరి పశువా? స్వామిద్రోహి, నేను చనిపోయి యిప్పుడు ఛాయామూర్తినై వచ్చాను నీమీద పగతీర్చుకోడానికి, రేపుసాయంకాలము సరిగా ఆరుగంటలకి నిన్ను చంపుకుపోతాను జాగ్రత్త.'

వెంకటరావు భయప్రచలితగాత్రుడైపోయాడు నోటమాటవచ్చుటలేదు. అప్పుడాఛాయామూర్తి, మరల తల భయావహంగా వూపుచూ 'రేపే నాలుగైయ్యేటప్పటికే నీకు కలరా ప్రారంభిస్తుంది, చూచుకో'అని చెప్పి, మాయమయిపోయింది.

అట్టి విచిత్రసంఘటన మెప్పుడూ చూడలేదు వెంకటరావు. కలా కాదు.తను కన్నులారా చూచాడు. తెల్లవారగానే ముసలివాని మరణవార్త టెలిగ్రాముద్వారా ముందు స్థిరపర్చుకోవా లనుకొన్నాడు.

౫

అప్పటికి తెల్లవారి పదిగంటలైనది. చక్కని ప్రశాంతసూర్యకిరణ సుశోభితమైన ఉదయకాలం, పిల్ల తెమ్మెరవీచుతోంది.

వెంకట్రావుకళ్ళు గుంటలుపట్టాయి, ముఖం తేజోవిహీనమైవుంది. ముసలి రామనాథంపోయినమాట నిజమని ధ్రువపర్చేరిప్లయిపెయిడు టెలిగ్రామువచ్చింది.

సరిగా ఆసమయమున కావూరిలోవున్న ఒక స్నేహితుడు రంగారావను మిత్రుడక్కడికి వచ్చాడు. అతడు బహుద్రష్ట, తియాసఫీకి చెందినవాడు.

వానితో వెంకట్రావు రాత్రిజరిగినదంతా చెప్పి 'మీరు పిశాచములుంటవని నమ్ముతారా?' అని దీనంగా అడిగాడు. దానికి,

రంగారావు

నేను నమ్ముతాను హిందువుల పురాణేతిహాసాలు శాస్త్రాలూ యీవిషయం యిదివఱకే స్థిరపర్చాయి. ఇప్పుడు పాశ్చాత్యతత్వవేత్తలంతా యీవిషయాన్ని నిరూపించి వప్పుకుంటున్నారు.

వెంకట్రావు

అది వట్టిపిచ్చిభ్రమ, ఈప్రాణిపోగానే యీశరీరం మట్టిలో కలిసిపోతోంది. ప్రాణం వాయురూపంగాపోయి గాలిలో కలిసి పోతోంది. ఇంక మిగిలేదేమివుంది?

రంగారావు

అల్లాకాదు యీప్రపంచమంతా శక్తిమయం. ఆచైతన్యం స్థావరజంగమంగావుంది అదే భగవంతుని మహిమ. ఒకేసముద్రము అనేకఅలలు వేస్తున్నరీతిగా, విశ్వాత్మే వివిధాత్మలుగా కనపడుతోంది. జీవముక్రిందనుంచి క్రమసాగవచ్చి మానవుడిలో ప్రత్యేకత్వంపొందుతోంది. నిత్యుడైన ఆ జీవుడే మలినవస్త్రం విడిచినట్లు యీబొంది వదిలేసి పైకిపోతుంది.

వెంకట్రావు

అంటే పరలోకంవుందనా? నే నమ్మను. పిశాచాలు ఎల్లావచ్చాయి?

రంగారావు

విను మరి,పైకిపోయిన యీజీవుడు సూక్ష్మదేహంతో పైలోకంలోవుంటాడు, జ్ఞానిఅయిన జీవుడైతే ఏమమకారాలు లేక స్వర్గానికెళ్ళి దేవత్వంపొందుతాడు, లేకపోతే సూక్ష్మశరీరధారియై పరిచితస్థలాలు వదలకుండా తిరుగుతో కాంక్షలవులోనైవుంటాడు అవే పిశాచాలు. అవి యీకంటితో కనిపెట్టలేము.

వెంకట్రావు (సంశయంలో)

ఛా! నే నమ్మనోయి!

రంగారావు

చచ్చినట్టు నమ్ముతావు. నీలెక్కేమిటి? యిక శెలవు. పనివుంది.

౬

లీలాదేవి స్వగృహము చేరుకొన్నది. తండ్రిలేని ఆ శూన్యగృహము పాడుగావున్నది. ప్రజలకంట పడ చాల కందే తలదాచుకుంటోంది.

అది సాయంతనసమయం, స్వదేశమాతకి నిజరక్తం ధారపోసి స్వగాత్రంకానుకగా సమర్పించెడు భారత వీరునివలె లోకబాంధవుడస్తంగతుడయ్యాడు, మఱపున పడిపోయే, గత వృత్తాంతంవలె, సంధ్యారాగంకూడా చీకటిలో లీనం అవుతోంది.

ధ్యానమగ్నమానసయై లీల కూచుంది. ఆమె విలాసలాలసదేహం యిప్పుడు బూడిదరేగింది. ఆకాటుకకళ్ళలోని తళతళా, ఆపచ్చని గుండ్రనివంపులుతీరిన, నిమ్నోన్నతసుందరశరీరనిర్మాణంలోనిలావణ్యం అంతరించిపోయాయి ఇప్పుడామె ఒక జీర్ణశిథిలగాత్రి.

అంతలో ద్వారం చెంత నెదో టక్కు టిక్కుమని ధ్వని వినవచ్చింది. మొట్టమొదట లీలాదేవి పాటింపలేదు. ఆ ధ్వని మరలమరల వినవచ్చుటచే విసుగెత్తి తలుపు తెఱచి వైచినది. తత్క్షణం వెంకట్రావు లోనికి ప్రవేశించాడు శరీరం తూలిపోతోంది, మనిషి వట్టి అస్థిపంజరం. కళ్ళు చాలా లోతుకిదించుకుపోయాయి. ఆయాకృతి చూచేసరికే లీల భయవిహ్వల అయింది.

అప్పుడు వెంకట్రావు 'లీలా! నేను కలరాజాడ్యంవల్ల మరణించినాను. దానికి నీ తండ్రిగారి ఛాయామూర్తి యేకారణం. నీకు నేను చాలా అపకారంచేసాను. నేను చేసినతప్పు క్షమించాలి. పరలోకంలేదనీ, భగవంతుడు లేడనీ సంచరించాను. నీవు ఆత్మహత్యచేసికోవాలని అప్పుడప్పుడు తలపోస్తున్నావు. అది చాలాతప్పు. కర్మ అనుభవించితీరాలి. నీ విప్పుడు గర్భిణివి. ఆత్మహత్య చేసికొనుటవల్ల మరల పాపము మూటకట్టుకొనెదవు.

లీలాదేవి దిగ్భ్రమచెంది వెలవెలబోయి చూస్తూ ఆలకిస్తోంది. మరల వెంకట్రావు ఛాయామూర్తి చెపుతోంది మాకు మనుష్యలోకం విడువగానే అద్భుతశక్తులు కలుగుతాయి. భవిష్యత్తు చెప్తాను విను. నీకొక కుమారుడు పుడతాడు. వానికి నీ తండ్రిగారి పేరుపెట్టు. నేను నాలుగువేలరూపాయిలకి ఎండవమెంటు చేసాను. అది నీకు వచ్చునట్లుగా వ్రాసి మరీ మరణించాను. ఇవిగో కాగితాలు పట్టుకొచ్చి నీకిస్తున్నాను పుచ్చుకో' అని చేతి కిచ్చాడు.

లీలాదేవి అప్రయత్నంగా ఆ కాగితాలు పుచ్చుకొనేటప్పుడు పుంచుకంటె చల్లనైన వానిచెయ్యి తగిలి శరీరం గజగజ వణికిపోయి అచేతనయై పడిపోయింది.

మరల కొంతసేపటికి లీలాదేవికన్నులు విప్పేసరికి వెంకట్రావుఛాయామూర్తి మాయమైనది. అత డిచ్చిన ఎండవుమెంటు కాగితాలుమాత్రము మిగిలినవి.

అది కలగాదు, భ్రాంతికాదు, కాగితాలు ప్రబలనిదర్శనంగా వున్నవి. అందుచేత లీల అత్యాశ్చర్యంతో మునిగితేలుతూ పరమేశ్వరుని ప్రార్థించింది.

— పెమ్మరాజు రాజగోపాలము, బి.ఏ

శివరాత్రి : జంగముదేవర.